



Aan

Directoraat-generaal Agro

Directie Europees,
Internationaal en Agro
economisch beleid

Behandeld door

K.L.D. van Driel

Datum

19 april 2023

Kenmerk

DGA-EIA / 26981428

Kopie aan

Bijlage(n)

1

memo

Reactie beschikking en gebruik waterlopen als
landschapselement

Naar aanleiding van de het nieuwsbericht dat waterschap de Scheldestromen heeft aangekondigd zijn waterlopen beschikbaar te stellen aan de landbouwers om op te geven als landschapselement in de GLB aanvraag. Aanvullend het advies (Bijlage) ontvangen van het waterschap Brabantse Delta uit naam van de Unie van Waterschappen.

Punt van discussie zijn de voorwaarden waaronder een landschapselementen ter beschikking wordt gesteld aan de landbouwer om te gebruiken. In de uitvoeringsregeling GLB 2023 zijn de volgende voorwaarden opgenomen: "Op de peildatum heeft de landbouwer de landschapselementen ter beschikking, op grond van eigendom, huur of pacht dan wel in gebruik met toestemming van de eigenaar, de verhuurder of de verpachter".

De waterlopen die kunnen worden opgevoerd als landschapselementen zijn: "waterlopen, niet zijnde grachten, smaller dan tien meter van insteek naar insteek, waarbij geldt dat ze geheel meetellen als ten minste 90 procent van de waterloop smaller is dan tien meter. Het landschapselement voor de waterlopen is inclusief het talud".

Uitgangspunt is dat bij het afgeven van toestemming voor het gebruik er wel een vorm van de verantwoordelijkheid is van de landbouwer over het landschapselement. De exacte voorwaarden waaronder de eigenaar bereid is om toestemming te geven, is tussen de twee partijen overeen te komen, maar het advies van de Unie van Waterschappen wordt onderschreven. Er moet een vorm van beheer zijn op het landschapselement. Enkel medezeggenschap over het moment van onderhoudswerkzaamheden door de eigenaar is niet in lijn met de voorwaarde dat het landschapselement bij de landbouwer ter beschikking moet staan voor gebruik (lees: beheer).

Overigens stelt de Waterschap Scheldestromen op zijn website dat één van de voorwaarden is: "*Landschapselementen kunnen tevens meetellen voor de basispremie. De toestemming van het waterschap voor het gebruiken van de sloten als landschapselement geldt alleen bij toepassing van de eco-regelingen, waarbij u ook maatregelen uitvoert ter verbetering van de categorieën: biodiversiteit, water, klimaat, bodem en lucht. Het opvoeren van de sloten van het waterschap voor enkel de basispremie valt niet onder de toestemming*". De waterloop kan op zich zelf niet worden opgevoerd als een ECO-activiteit Indien met beheer van de akkerrand langs de waterloop ook het talud wordt

Kenmerk
DGA-EIA / 26981428

Directoraat-generaal Agro
Directie Europees,
Internationaal en Agro
economisch beleid

meegenomen, wordt dit als een vorm van beheer van de sloot gezien en kan de sloot als landschapselement voor het GLB worden opgevoerd.

Ambtelijk advies van de Unie van Waterschappen inzake:

Inzet waterschapsobjecten als landschapselement ten behoeve van het GLB

Achtergrond

Bij het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB), waarin agrariërs landbouwsubsidie aan kunnen vragen, dienen agrariërs te voldoen aan bepaalde basisvoorwaarden (GLMC's). Eén van die basisvoorwaarden betreft het aanhouden van een minimaal percentage niet-productieve grond (4%) op bouwland (GLMC8). Dit percentage moet ingevuld worden met landschapselementen, zoals akkerranden, heggen, hagen, bomen, sloten, vijvers en groene braak. Voor het jaar 2023 is deze basisvoorwaarde niet verplicht voor de basispremie. Voor deelname aan de ecoregelingen of het ANLB is deze voorwaarde echter al wel verplicht in 2023. Vanaf 2024 is deze basisvoorwaarde ook verplicht voor het aanvragen van de basispremie. Deze basisvoorwaarde uit het GLB is bedoeld om de biodiversiteit in het agrarisch landelijk gebied te verbeteren.

Inzet van landschapselementen

Een agrariër kan landschapselementen op zijn bedrijf invullen als hij aan bepaalde voorwaarden voldoet. Deze zijn te vinden op de website van RVO ([Landschapselementen 2023 \(rvo.nl\)](https://www.rvo.nl/landschapselementen)).

Voorwaarden

- U heeft de landschapselementen waarvoor u subsidie aanvraagt op 15 mei 2023 ter beschikking als eigendom, huur of pacht. Of u heeft ze in beheer met schriftelijke of mondelinge toestemming van de eigenaar, de verhuurder of de verpachter. Is er sprake van onderverhuur? Dan heeft uw verhuurder toestemming nodig van de eigenaar voor de onderhuur. Lees de [uitgebreide uitleg over mondelinge afspraken over grondgebruik](#).
- Het landschapselement ligt op landbouwgrond of grenst daaraan.
- Grond die geen [landbouwgrond](#) is (dus niet-subsidiabel) mag het landschapselement niet helemaal omsluiten. Dus bijvoorbeeld een heg midden op een erf telt niet.
- Natuurterreinen zijn voor de [basispremie](#) niet subsidiabel.

Agrariërs vragen momenteel aan de waterschappen of zij waterschapsobjecten (sloten, schouwpaden, heggen langs waterlopen) mogen gebruiken om als landschapselementen aan te merken binnen hun bedrijf en daarmee invulling te geven aan de GLMC-eis voor het aanhouden van 4% niet productief areaal op bouwland. Belangrijke randvoorwaarden is dat de agrariër de beschikking heeft

over het landschapselement in de vorm van eigendom, huur of pacht danwel het landschapselement in beheer heeft. RVO geeft daarbij aan dat bij "beheer" de agrariër zeggenschap moet hebben over het landschapselement, bijvoorbeeld wanneer de agrariër bepaalt welk onderhoud op welk moment wordt uitgevoerd. Zie ook onderstaande tekstpassage uit de mail van RVO van 19 oktober 2022.

In de nieuwe GLB-periode valt onder 'subsidiabele hectare' niet alleen landbouwgrond die ter beschikking staat aan de landbouwer [art. 4, vierde lid, letter a Vo. 2115/2021] maar ook landschapselementen op of grenzend aan landbouwareaal, die ter beschikking van de landbouwer staan [art. 4, vierde lid, letter b, Vo. 2115/2021].

Landbouwgrond staat de landbouwer ter beschikking (hij heeft het in beheer) als sprake is van:

- een geldige gebruikstitel;
- voldoende autonoom gebruik voor de landbouwactiviteiten

Anders gezegd: een landbouwer heeft een perceel in beheer als het door één aanvrager wordt aangevraagd, de eigenaar de aanvrager toestemming geeft voor het uitvoeren van een landbouwactiviteit en de eigenaar geen bezwaar heeft tegen het opgeven van het perceel door de aanvrager in de GO.

Hetzelfde geldt m.m. voor sloten. Mogelijk is daarbij geen sprake van landbouwactiviteiten, maar de eigenaar moet wel toestemming hebben gegeven om de sloot op te geven. Daarbij moet de gebruiker zeggenschap hebben over de sloot. Dit geldt bijvoorbeeld wanneer de landbouwer bepaalt welk onderhoud wordt uitgevoerd op de sloot en op welk moment.

De vraag doet zich voor of waterschapsobjecten (sloten, schouwpaden en dergelijke) die in eigendom zijn van het waterschap en in beheer en onderhoud bij het waterschap voldoen aan de voorwaarden gesteld door RVO en daarmee kunnen dienen als landschapselement voor agrariërs voor invulling van de betreffende GLMC-eis. Ofwel is er sprake van enige zeggenschap door de agrariër bij het beheer en onderhoud?

Advies

- Waterschapsobjecten (sloten, schouwpaden e.d.) in eigendom van het waterschap waar het waterschap zelf het beheer en onderhoud uitvoert niet zondermeer in gebruik te geven bij agrariërs om hiermee te kunnen voldoen aan de GLMC-eis om 4% niet-productief areaal op bouwland aan te houden.
- Waterschapsobjecten in eigendom van het waterschap alleen in gebruik te geven bij de agrariër als de agrariër deze in een vorm van beheer heeft en daarmee ook zeggenschap heeft over het beheer en onderhoud, waarbij dit bij voorkeur vastligt in een schriftelijke overeenkomst.